

Najstarszy znany dotąd przekaz pisany odnoszący się do obszarów Śląska, mniej więcej z połowy IX wieku pochodzi od tzw. "Geografa Bawarskiego". Wymienia on około 4 plemiona śląskie wraz z ilością grodów poszczególnych plemion. Dla obszaru plemienia Ślężan podaje 15 grodów, wśród których należałoby zaliczyć m. in. Ryczyn.

Pierwsza historyczna wzmianka o Rycynie pochodzi z przekazu Kosmasa, a dotyczy 1093 r., kiedy to książę czeski Brzetysław II najechał na Śląsk niszcząc go na przestrzeni między Rycynem a Głogowem. Jednak historia grodu rozpoczyna się od jednego z przekazów z XIV wieku, który mówi o rezydowaniu w okolicach Oławy w latach 1000 - 1010 benedyktyna-pustelnika, św. Świerada. Ponieważ o Oławie w początkach XI w. nie posiadamy żadnych wiadomości, teren działalności św. Świerada podlegałby grodom ryczyńskim. Święty zamieszkiwał w lesie nadodrzańskim. Wskazywałoby to, że miejscem tym mógł być gród ryczyński. W okresie powstania ludowego i działającej reakcji pogańskiej w latach 1037-1051 Ryczyn, który nie uległ nawrotowi pogaństwa dał prawdopodobnie schronienie biskupowi uchodzącemu z Wrocławia lub uciekającemu przed najazdem Brzetysława I na Polskę.

Okolo roku 1093 Ryczyn został prawie całkowicie zniszczony przez czeskiego księcia Brzetysława II. Spokój na pograniczu śląskim przywrócił dopiero Bolesław Krzywousty w 1099 roku w zamian za uznanie lenna kłodzkiego. Gród ryczyński został odbudowany i stał się wtedy jednym z najważniejszych polskich grodów obronnych Śląska. Pokój ten był

Ryczyn - historia grodziska

Wpisany przez Administrator
niedziela, 05 grudnia 2010 10:31

wyjątkowo krótkotrwały, ponieważ w 1103 r. Śląsk ponownie najechał Borzywoj czeski i Świętopełk ołomuniecki. Ryczyn ponownie został oblężony, ale nie poddał się wojskom czeskim. Przychodzący z odsieczą Bolesław Krzywousty rozbił koalicję czesko-morawską, przeciągnął Świętopełka na swoją stronę i w kwietniu 1103 r. za cenę odstąpienia Raciborza zawarł pokój. W tej sytuacji gród ryczyński odegrał ważną rolę jako na przemian warowny gród obronny lub baza wypadowa.

Kosmas wymienia Ryczyn jako punkt do którego dotarły wojska niemieckie cesarza Henryka V w czasie wojny polsko-niemieckiej w 1109 r. Według przekazu kronikarza wojska niemieckie dotarły pod castrum Recen, identyfikowanym przez większość historyków z grodziskiem ryczyńskim. Nieudane próby przedarcia się przez przesiekę mogą świadczyć, że gród ryczyński zagroził ostatecznie wojskom niemieckim drogę na Kraków. Ponadto śmierć sojusznika niemieckiego Świętopełka czeskiego w obozie cesarza, nękające podjazdy partyzanckie wojsk Bolesława Krzywoustego oraz niesprzyjające warunki topograficzno-klimatyczne w okolicach Ryczyna (deszcze jesienne, puszcza, nękające komary i grząskie, podmokłe tereny) zmusiły wyprawę Henryka V do ostatecznego odwrotu.

Ważnymi źródłami wymieniającymi wiele grodów śląskich, w tym również Ryczyn są 2 bulle papieskie dla biskupstwa wrocławskiego z lat 1155 i 1245. Na podstawie tych papieskich bulli dowiadujemy się o kasztelańskiej funkcji grodu w Ryczynie. W 1203 r. wymienione jest w źródłach po raz pierwszy nazwisko kasztelana. Kasztelan (comes) był przede wszystkim przedstawicielem księcia. Był naczelnym zwierzchnikiem grodu kasztelańskiego i dowódcą wojskowym na podległym obszarze kasztelani oraz sprawował władzę administracyjną i sądowniczą w stosunku do ludności podległej i zależnej. W źródłach z XIII wieku znajdują się pewne wzmianki dotyczące grodu ryczyńskiego, istniejącej tam kasztelani, nazwisk poszczególnych kasztelanów sprawujących swoje funkcje aż do roku 1284 oraz kościoła w Ryczynie. Pierwszym wymienionym w źródłach kasztelanem był Imbram Hemerammus (1203 r.). Następnie od 1223 do 1232 r. Ryczynem władał komes Jarosław; od 1232 do 1233 r. komes Bogusław; od 1234 do 1239 r. komes Klemens; od 1239 do 1241 r. komes Bogusław (przypuszczalnie poległ pod Legnicą); od 1242 do 1243 r. komes Teodoricus; od 1244 do 1247 r. komes Mrosco; od 1247 do 1250 komes Bertoldus; od 1250 do 1257 r. ponownie komes Mrosco; od 1257 r. komes Jan. Ostatnim kasztelanem Ryczyna był Raclaw, zwany Drzemlikiem, który sprawował władzę nad kasztelanią do 1284 r.

Ryczyn - historia grodziska

Wpisany przez Administrator
niedziela, 05 grudnia 2010 10:31

"Chronika Principium Poloniae" z XIV wzmiankuje o siedzibach biskupich w Smogorzewie i Ryczynie z okresu początków kościoła na Śląsku.

Bogatym źródłem do poznania kasztelani ryczyńskiej w XIII wieku jest ponadto "Księga Henrykowska", zawierająca opisy sporów między klasztorem w Henrykowie a okoliczną ludnością, w których rozpatrywaniu brali udział kasztelanowie ryczyńscy.

W wieku XV pojawiają się pierwsze opisy geograficzne Śląska, wspominające Ryczyn. Do najważniejszych należy opis Długosza i dwa opisy Śląska Hartmanna Schedla. Około roku 1561 r. ukazuje się pierwsza geograficzna mapa Śląska Marcina Helwiga, która po raz ostatni zawiera ślad osadnictwa w Ryczynie.

Pozostałości po wczesnośredniowiecznym zespole osadniczym w Ryczynie składają się z 2 grodzisk (dużego - pierścieniowatego i małego - stożkowatego), 3 osad przygodowych i cmentarzyska. Kompleks grodowy położony jest w odległości 38 kilometrów na południowy wschód od Wrocławia, na prawym brzegu Odry, w olbrzymim kompleksie nadodrzańskich lasów, w rezerwacie ochrony przyrody, w połowie drogi między Oławą a Brzegiem.

Prace archeologiczne przeprowadzone w latach 1958, 1959 i 1962 pod kierownictwem dr Janusza Kramarka pozwoliły zrekonstruować wygląd i rozmieszczenie ryczyńskiego zespołu grodowego. Na podstawie przebadanych zabytków archeologicznych ujawnionych i uzyskanych w czasie wykopalisk pozwalają datować istnienie dużego grodu ryczyńskiego (Duży Ryczyn) od X do końca XIII wieku, małego grodu stożkowatego (Mały Ryczyn) od XI do XVI w., osady I - od X do XIII w. osad II i III - od połowy XIII w. Lewobrzeżne grodzisko pomocnicze (koło Lipek) istniało od X do XIII wieku.

Duże grodzisko ryczyńskie jest typowym grodem pierścieniowatym o kształcie kolistym, a raczej lekko owalnym. Przeciętna wysokość wałów dochodzi do 5 m., a szerokość ich u szczytu wynosi do 12 m. Od strony południowo-wschodniej wały obniżają się do poziomu majdanu grodziska

Ryczyn - historia grodziska

Wpisany przez Administrator
niedziela, 05 grudnia 2010 10:31

tworząc przerwę w obwałowaniu. Była to kiedyś brama wejściowa do grodu. Od strony zewnętrznej wału grodowego przebiegała niegdyś 5 - 10 metrowa fosa. Napełniona była stojącą wodą. Wskutek regulacji Odry i ujęcia w koryto jej szerokiego rozlewiska odległość grodzisk ryczyńskich od obecnego koryta Odry wynosi około 1 km, podczas gdy grodziska te w okresie wczesnośredniowiecznym położone były tuż nad Odrą, o czym świadczą ślady jej pradolin w bezpośrednim sąsiedztwie grodzisk. Gdzieś około XI wieku pojawiają się na terenie grodziska koryta rowów odwadniających, przeznaczonych na zbieranie nadmiaru wody leśnej. Koryta te połączone były z fosą oraz prawdopodobnie z Odrą. Profil w przekopie archeologicznym pozwolił ujawnić 5 warstw osadniczych, 4-krotnie przerywanych śladami katastrofalnych powodzi. Stwierdzono ponadto występowanie jam i ognisk. Osadnictwo koncentrowało się dookoła wewnątrz grodu u stóp wału. Środek grodziska stanowił dziedziniec.

W odległości 95 m. na południowy zachód od dużego grodziska pierścieniowatego, w kierunku Odry, znajduje się mały gródek stożkowaty (Mały Ryczyn), otoczony dzisiaj już niegłęboką, zarośniętą fosą. Mały gródek stożkowaty o powierzchni zaledwie 143 m² stanowił wysuniętą w kierunku Odry czatownię, na której wznosił się tylko jeden budynek drewniany, zbudowany w celu stałego kontrolowania i obserwowania Odry i jej brzegów. Na północny wschód i na zachód od dużego grodziska, w odległości około 120 m, natrafiono na ślady wczesnośredniowiecznych 3 osad prawdopodobnie wiejskich. Natomiast w odległości około 90 metrów na południowy zachód od dużego grodziska odkryto cmentarzysko wczesnośredniowieczne. W toku badań archeologicznych uzyskano: dużą ilość ceramiki wczesnośredniowiecznej, kości zwierzęce, przedmioty metalowe, szczególnie broń, jak topory, noże, groty, przedmioty kamienne, kościane i gliniane, świadczące o miejscowych warsztatach metalurgicznych.

Niedaleko wsi Lipki, na lewym brzegu Odry, naprzeciw grodzisk ryczyńskich, położone jest trzecie grodzisko. Wchodziło ono w skład ryczyńskiego zespołu osadniczego i pełniło ono trzy określone funkcje pomocnicze w stosunku do grodów położonych na prawym brzegu Odry. Strategiczną, zaopatrzeniową oraz gospodarczą - stwierdzono istnienie tam śladów warsztatów metalurgicznych produkujących żelazo dla grodów ryczyńskich.

Ryczyn podobnie jak Racibórz, Koźle, Opole, Wrocław, Głogów

Ryczyn - historia grodziska

Wpisany przez Administrator
niedziela, 05 grudnia 2010 10:31

oraz wiele innych mniejszych grodzisk, pełnił funkcję przede wszystkim strategiczną. Strzegł on nie tylko granic kraju tak od północy, jak i zachodu i południa, lecz na tym odcinku pilnował samej Odry jako rzeki będącej dogodnym szlakiem wodnym z wyżyn Europy południowej przez Bramę Morawską na Śląsk i na niziny Europy Środkowej. Gospodarcza funkcja Ryczyna koncentrowała się wokół licznych osad o charakterze rolniczym (lewy brzeg Odry) i hodowlanym rozmieszczonych w promieniu 25 km od grodu. Ryczyn odegrał również rolę w rozszerzeniu chrystianizacji na Śląsku. Pierwsze bowiem kościoły powstały w takich właśnie grodach. Istnienie kościoła w Ryczynie wzmiankowane jest już w 1149 r.

Już od ostatniego ćwierćwiecza XIII w. gród ryczyński jako kasztelania zaczął tracić znaczenie. W drugiej połowie XVI wieku Ryczyn jako mała osada wiejska wzmiankowany był jeszcze na mapie Śląska Martina Helwiga. Od tego czasu brak jakichkolwiek wiadomości o istnieniu osadnictwa w tym rejonie. Ślady grodów, osad i cmentarzyska zarosły lasami, a Ryczyn stracił znaczenie przede wszystkim na skutek rozwoju pobliskich miast - Oławy i Brzegu.

